

A destacar

Entre arquitectura bibliotecària: fonts d'informació en biblioteques i arquitectura

Entre arquitectura bibliotecària: fonts d'informació en biblioteques i arquitectura

Daniel Gil Solés
Biblioteca del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de l'Ebre (Tortosa)
<daniel.gil@cobdc.org>

Resum:
S'inicia l'article amb una breu introducció que serveix per contextualitzar-lo, per presentar els objectius, així com per indicar les condicions d'inclusió de les fonts d'informació. A continuació, es descriuen i es comenten una sèrie de recursos web d'informació sobre biblioteques i arquitectura, analitzant-ne diferents aspectes i les seves principals característiques; es descriuen portals, blogs, pàgines d'institucions especialitzades, agendes d'inauguracions, revistes i bases de dades de fotografies. Es tanca l'article amb unes conclusions que es desprenen de l'anàlisi de les fonts descrites.

Paraules clau:
arquitectura, biblioteques, fonts d'informació, recursos web, agendes d'inauguracions, revistes especialitzades, portals web, fotografies d'arquitectura.

Entre arquitectura bibliotecaria: fuentes de información en bibliotecas y arquitectura

Resumen:
El artículo se inicia con una breve introducción que sirve para contextualizar el artículo, para presentar los objetivos, así como para indicar las condiciones de inclusión de las fuentes de información. A continuación, se describen y se comentan una serie de recursos web de información sobre bibliotecas y arquitectura, analizando diferentes aspectos y sus principales características; se describen portales, blogs, páginas de instituciones especializadas, agendas de inauguraciones, revistes y bases de datos de fotografías. Se cierra el artículo con unas conclusiones que se desprenden del análisis de las fuentes descritas.

Paraules clau:
arquitectura, bibliotecas, fuentes de información, recursos web, agendas de inauguraciones, revistas especializadas, portales web, fotografías de arquitectura.

Inside librarian architecture: Information resources about libraries and architecture

Abstract:
The article begins with a brief introduction that serves to contextualize it, to present the objectives and to indicate the conditions for inclusion of sources of information. The following describes and discusses a number of web resources and library information architecture, analyzing different aspects and their main features, describes portals, blogs, websites, specialized institutions, agendas openings, magazines and databases of photographs. Article closes with some conclusions that emerge from the analysis of the sources described.

Keywords:
architecture, libraries, information sources, web resources, calendar of openings, magazines, journals, architecture photography, websites.

1. Introducció

La relació entre bibliotecaris i arquitectes ve de lluny, i podríem dir ben bé que és tan antiga com les primeres biblioteques. I és que biblioteconomia i arquitectura han mantingut durant segles una relació amb alts i baixos, no sempre ben entesa per cap de les dues parts, però que ha donat, malgrat tot, grans i meravellosos resultats en forma d'una bona colla d'edificis extraordinaris, repartits per diferents punts del món, i que han exercit i exerceixen de símbols tant per a bibliotecaris com per a arquitectes. Ben mirat, potser és gràcies a la col·laboració entre arquitectes i bibliotecaris que ens trobem en aquest moment, que podem qualificar d'*època daurada en l'arquitectura bibliotecària*. I a més, ara, se'ns presenten a tots dos col·lectius una sèrie de grans reptes que canviaran de dalt a baix la concepció d'edifici bibliotecari que s'ha tingut fins avui dia. I tot i aquesta relació, no és fins fa ben pocs anys, potser l'última dècada, que assistim a una proliferació de fonts d'informació especialitzades en arquitectura i biblioteques.

Aquest article té com a objectiu presentar una sèrie de recursos d'informació específics sobre biblioteques i arquitectura, fonts lliures i gratuïtes, d'arreu del món, que es trobin a l'abast de tothom, i que uneixin ambdues matèries. Prèviament a aquest treball, podem trobar ja articles que recullen fonts d'informació i recursos web sobre arquitectura, i alguns temes afins, però no conjuntament amb les biblioteques: Soler i Fabregat (2004) recull una sèrie de recursos en línia sobre història de l'art i arquitectura, i els estructura en quatre grans grups: tipologies, tècniques, art europeu i art extraeuropeu. També existeixen estudis sobre fonts documentals d'arquitectura per tipologia, com el d'Ávila Macías (1997), sobre l'arquitectura popular a través de la fotografia i el dibuix. O articles que fan una aproximació geogràfica a les fonts documentals sobre arquitectura: una aproximació local en l'àmbit de Huelva, com és el cas de l'estudi de Lazo López (1999); o una de nacional per a tota Espanya, com el d'Ortega Vaquero (1998). D'altra banda, no podem deixar de citar un llibre de Romero (2004), així com un ressenya de Rodríguez Parada (2003), un exhaustiu manual sobre tot el que cal tenir en compte en l'elaboració i la planificació d'un nou projecte d'edifici de biblioteca, i on hi trobem, a més, abundants exemples reals; un llibre que ja s'ha convertit en tota una referència en la matèria, i una de les poques aproximacions metodològiques que existeixen. Finalment, també podem esmentar un capítol d'Herrera Morillas i Pérez Pulido (2006), que se centra en l'organització i la distribució dels espais bibliotecaris; o la presentació de Miranda (1998), en què es presenta l'experiència de la construcció de biblioteques universitàries al Brasil des del 1987. En cap d'aquestes fonts, com dèiem, s'uneixen biblioteques i arquitectura per a estudiar-ne les seves fonts d'informació pròpies. Així doncs, pensem que aquest treball omple un buit important en aquesta matèria.

Cal remarcar que la condició perquè apareguin en aquest article és ben simple: que uneixin en un sol espai (ja sigui tota una web o una secció ben diferenciada d'una web més àmplia) informació i dades sobre arquitectura bibliotecària. S'han inclòs fonts de tot el món, i escrites en qualsevol idioma. En aquest article veurem els següents recursos d'informació:

- **Portals**, entesos com a pàgines web, impulsades per diferents entitats públiques o privades, l'estructura principal de les quals són fitxes amb diferents característiques de les biblioteques. En concret, parlarem de *Library Buildings, Designing Libraries, E-Architect, Great Buildings i Arquitectura y Bibliotecas*.
- **Blogs**, una de les fonts més dinàmiques. Analitzarem les seccions de biblioteques dels blogs *Plataforma Arquitectura* i *ArchDaily*. També farem una breu referència als blogs *Un Monde de Bib* i a *bauen, biblioteques i arquitectura*, dues fonts temàtiques especialitzades.
- **Pàgines d'institucions especialitzades**, en què presentarem la web de la Secció d'Edificis i Equipaments de l'IFLA i el LIBER Architect Group.
- **Agendes d'inauguracions**, per a estar al dia de l'obertura de nous edificis. En aquest cas, descriurem els serveis que s'ofereixen des dels serveis específics de biblioteques de les diputacions de Barcelona, Girona i Tarragona, i des del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.
- **Revistes** d'arquitectura que mantenen monogràfics sobre biblioteques, per exemple el *Building Types Study* de la revista *Architectural Record*. També es farà referència a números monogràfics de diferents revistes: *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, AV Proyectos* i *Arquitectura Viva*.

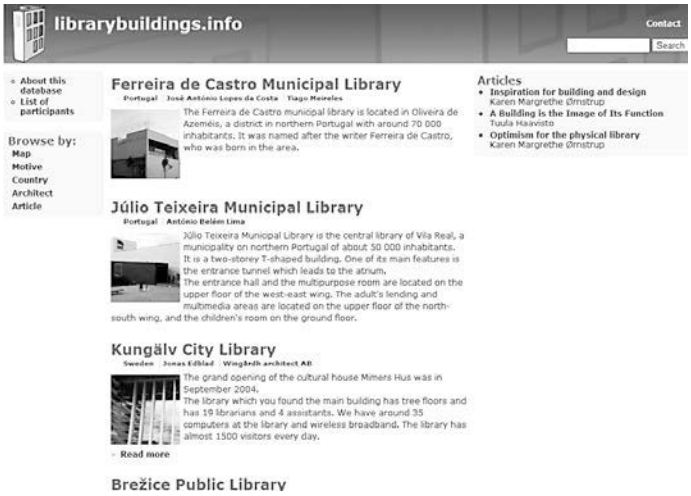

Figura 1. ***Librarybuildings***

- **Fotografies**: a la xarxa podem trobar diversos recursos procedents de l'arquitectura i que recullen imatges sobre edificis de biblioteques. Parlarem de la *RIBApix*, impulsada pel RIBA (Royal Institute of British Architects), de la *Wikimedia Commons*.
- Finalment, oferim un petit llistat de recursos, referenciats de forma breu. No hi podem trobar abundant informació sobre biblioteques i arquitectura, ni tampoc de forma sistemàtica, però ocasionalment hi apareixen articles o altres dades, que poden fer útil la seva consulta.

Per finalitzar l'article, es presenten una sèrie de conclusions que s'extreuen de la consulta i l'anàlisi d'aquestes fonts, al mateix temps que es planteja una reflexió final per tal que l'arquitectura tingui una major presència en les fonts d'informació procedents de l'àmbit de la biblioteconomia i la documentació.

2. Portals

Per abast geogràfic i per tractar-se d'un projecte col·laboratiu en què hi participen diferents entitats procedents del món de la biblioteconomia i la documentació, el primer portal sobre arquitectura bibliotecària que cal remarcar és ***Librarybuildings.info*** (*www.librarybuildings.info*)[1]. Es tracta d'una iniciativa impulsada des del 2008 per la NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe (*www.mcu.es/naple*) en col·laboració amb la Royal School of Library and Information Science (*www.iva.dk*) de Copenhaguen, i rep el suport econòmic del Nordic Council of Ministers (*www.norden.org*). Té com a objectiu principal presentar els millors edificis de biblioteques de tot el continent europeu, construïts a partir del 1990. Per a la elaboració del portal es va demanar a cada un dels països membres de NAPLE que aportés informació de cinc biblioteques del seu territori, i que fos l'encarregat de penjar al portal tota la informació necessària: fotografies, camps descriptius, informació arquitectònica, etc. L'enllaç de la NAPLE a Espanya, i per tant la persona responsable d'alimentar el portal, el trobem en la persona de María Antonia Carrato Mena, subdirectora general de Coordinación Bibliotecaria del Ministeri de Cultura espanyol.

D'altra banda, a *Librarybuildings.info* també hi ha espai per a la reflexió, ja que permet la publicació d'articles d'opinió, ressenyes, etc., uns articles (*www.librarybuildings.info/articles*) que apareixen de forma diferenciada de les fitxes de cada biblioteca (Figura 1)

A banda de la cerca directa a la base de dades, el portal també presenta possibilitats de navegació per conceptes o paraules clau; en concret per: motiu arquitectònic

1. Algunes xifres que es poden extreure de *Librarybuildings.info*: a data de 10 de juny de 2011, hi ha censades 68 biblioteques de 15 països diferents, construïdes per 90 arquitectes. Cal remarcar, també, que aquest portal s'ha desenvolupat amb el gestor de continguts Drupal i permet, a més, la subscripció al seu canal RSS (*www.librarybuildings.info/frontpage/feed*)

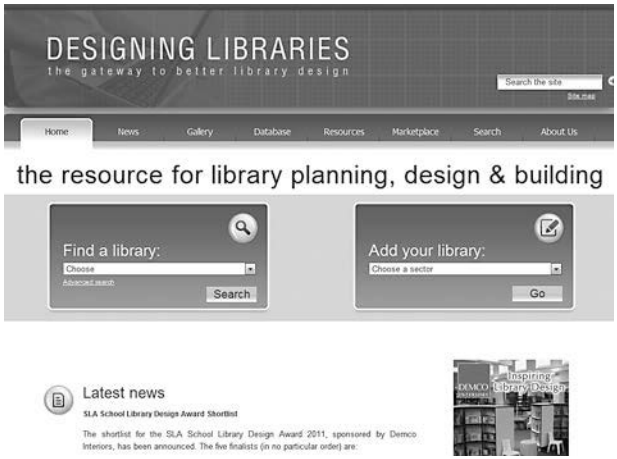

Figura 2. ***Designing Libraries***

(façana principal, interior, sales de lectura, etc.), per país i per arquitecte. Un cop dins de cada fitxa amb la descripció de cada biblioteca, hi trobem els següents camps: una petita introducció de la localització i l'entorn de la biblioteca, l'enllaç a la web de la biblioteca, l'any de finalització, la superfície, l'adreça, la categoria, un enllaç amb més informació sobre l'edifici, la descripció arquitectònica, el proveïdor de mobiliari i el cost total de l'obra.

Un segon portal del qual cal fer referència és ***Designing Libraries*** (*www.designinglibraries.org.uk*)[2]. Neix el 2004, en el si de la Aberystwyth University (*www.aber.ac.uk/en*),de País de Gal·les (Regne Unit). Rep el suport de la CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals (*www.cilip.org.uk*), de la MLA (Museums Libraries and Archives Council (*www.mla.gov.uk*), i de la SCONUL (Society of College, National and University Libraries (*www.sconul.ac.uk*). A més, té el patrocini econòmic de diferents empreses relacionades amb el món de les biblioteques i els seus edificis, com ara consultores especialitzades en el disseny interior i el mobiliari, o serveis d'emmagatzematge i trasllat (Figura 2)

El seu àmbit d'abast geogràfic és exclusivament el del Regne Unit i Irlanda. A la web es pot fer la cerca directament pel nom de la biblioteca o, si ho volem, amb una cerca avançada, limitant-la amb una gran varietat d'opcions (per tipus de biblioteca, arquitecte, país, dates, metres quadrats, etc.), que ajuden a refinar els resultats. Però hi ha un aspecte que la diferencia de la resta de portals i recursos: els propis usuaris del portal poden afegir a la base de dades la seva biblioteca, omplint un amplíssim i detallat formulari en què, a més, es poden afegir les imatges corresponents. Aquesta possibilitat de col·laboració li dóna una potència social, una filosofia 2.0, que cal remarcar i destacar. Entre els elements principals del portal cal dir que disposa d'una galeria fotogràfica (*www.designinglibraries.org.uk/gallery/main.php*), amb cerca específica per a la galeria, i d'una extensa selecció de recursos (*www.designinglibraries.org.uk/resources*) i fons d'informació sobre disseny i construcció de biblioteques, organitzat per diferents temes. Finalment, hi podem trobar un mercat virtual (*www.designinglibraries.org.uk/marketplace*), en què les empreses del sector es poden anunciar en uns classificats, o presentar documentació tècnica i detallada amb estudis de casos.

Entre d'altres serveis i recursos extres de què disposa hi trobem la subscripció per correu electrònic amb un butlletí de notícies (*www.designinglibraries.org.uk/list*) per a estar al dia de les actualitzacions de la web; també disposa d'una llista de correu (*www.designinglibraries.org.uk/resources/emaillist*), en funcionament des del 2006, allotjada al servidor del JISC (*www.jiscmail.ac.uk*), que permet estar en contacte i posar en comú tota mena d'assumptes

2. Algunes xifres: a data de 15 de juny de 2011, hi ha censades 528 biblioteques de totes les Illes Britàniques.

Figura 3. *E-architect* – Library buildings

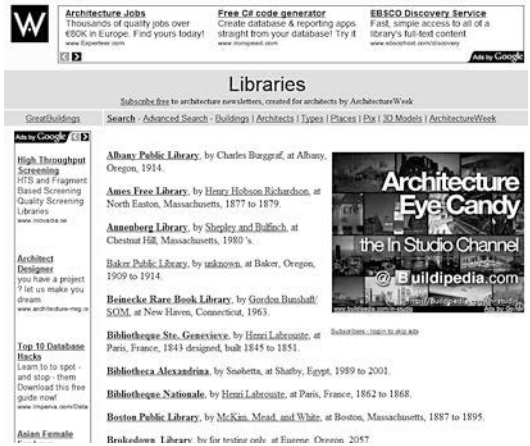

Figura 4. *Great Buildings,* Libraries

relacionats amb la construcció i el disseny de biblioteques. I com no podia ser d'altra manera, també ens hi podem subscriure mitjançant l'RSS (*www.designinglibraries.org.uk/news/rss*), i es pot triar entre els *feeds* de les últimes notícies, els esdeveniments, les últimes biblioteques afegides a la base de dades o les últimes imatges incloses a la galeria d'imatges.

El tercer portal de què voldríem parlar és ***E-Architect,*** en concret la secció de Library buildings (*www.e-architect.co.uk/library_buildings.htm*)[3]. Es tracta d'un portal d'origen britànic, escrit en anglès, inaugurat a començaments de 2006, que està impulsat pels arquitectes Adrian Welch i Isabelle Lomholt (*www.e-architect.co.uk/aboutus.htm*); disposa, a més, d'una persona de contacte a Espanya, en la figura del també arquitecte Gonzalo Navarro. Disposa d'un apartat específic sobre edificis de biblioteques d'arreu del món. Els articles són principalment textuals, amb àmplies descripcions de l'arquitectura i les principals característiques de l'edifici, encara que, òbviament, hi podem trobar una petita selecció d'imatges (Figura 3)

Hi podem trobar un menú de navegació que ens permet navegar pels edificis segons el país, la ciutat o la tipologia arquitectònica. Disposa d'una subscripció al canal *feed* general de tot el lloc (*www.e-architect.co.uk/rss_feed.htm*), així com la possibilitat de subscriure's a un butlletí de notícies (*www.e-architect.co.uk/index.php?option=com_forme&fid=0&Itemid=215*), que actualment reben més de 17.000 persones. Té també perfils oberts a Twitter i Facebook. Hi destaquen els apartats de notícies i esdeveniments, premis, productes, fotògrafs d'edificis, llistat de llibres, perfils d'arquitectes, així com una bossa de treball, també per a arquitectes. A més a més, permet als arquitectes afegir un perfil professional, amb informació sobre el despatx, així com de les obres realitzades; aquest, però, és un servei de pagament.

El quart portal de què parlarem és ***Great Buildings,*** i la seva secció sobre biblioteques (*www.greatbuildings.com/types/types/library.html*)[4]. Es tracta d'un projecte impulsat des del 1997 per Kevin Matthews i l'equip editorial d'Artifice, amb la col·laboració de la revista *Architecture Week*. Hi podem trobar més de 1.000 fitxes d'edificis d'arreu del món, de tota tipologia (inclosa la de biblioteca) i de qualsevol estil. Permet fer una cerca avançada sobre molts dels camps de les fitxes d'edificis, però també es pot navegar per arquitectes, llocs i tipologies d'edifici (Figura 4)

Cada fitxa de biblioteca és una exhaustiva i completa font d'informació, amb els següents camps: arquitecte, lloc, data, tipologia d'edifici, estil, sistema de construcció, fotografies,

3. Algunes xifres: a la secció de «Library buildings» hi ha, a data de 17 de juny de 2011, 33 biblioteques referenciades.
4. Algunes xifres: a la secció de biblioteques, a data de 19 de juny de 2011, n'hi havia censades 46.

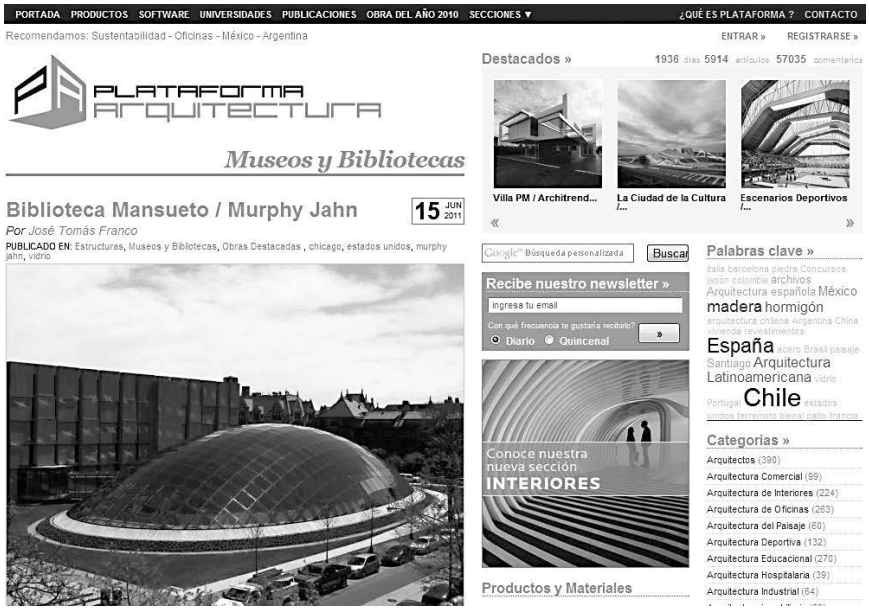

Figura 5. Plataforma Arquitectura – Museos y bibliotecas

dibuixos, bibliografia, descripció, una discussió entre els usuaris de la pàgina, models en 3D, recursos web externs...

Finalment, el cinquè i últim portal al qual farem referència és ***Arquitectura y Bibliotecas*** (*www.mcu.es/arquitecturaybibliotecas/inicio.cmd*)[5]. Es tracta d'un projecte iniciat el 2008, impulsat, dirigit i promogut per la Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas (*www.mcu.es/organizacion/Organigrama/DircGnralLibArchBib.html*), mitjançant la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria (*www.mcu.es/bibliotecas/CE/InfoGeneral/GestMinisterioSubDireccionGenCoordBibliotecaria.html*), del Ministeri de Cultura del Govern espanyol. Té com a objectiu principal promoure, sistematitzar i donar a conèixer en un sol espai tot el patrimoni arquitectònic, artístic i cultural dels edificis de les biblioteques públiques espanyoles. Es tracta d'un projecte cooperatiu i col·laboratiu, en què les biblioteques, mitjançant l'aplicació informàtica amb què funciona el lloc web, podran desenvolupar i crear dos productes: recorreguts virtuals per la mateixa biblioteca, i itineraris virtuals temàtics (que, a més, poden portar a terme amb d'altres biblioteques). Cal dir que aquesta aplicació informàtica és d'ús lliure i totalment gratuïta.

A nivell català, per exemple, podem trobar informació sobre les BPE de Lleida i Tarragona. A cada fitxa de la biblioteca hi ha les següents dades: una petita introducció d'història de la biblioteca, el projecte i la descripció arquitectònica de l'edifici, dades sobre l'arquitecte responsable. Cada fitxa també compta amb abundants fotografies, diferenciades en exteriors, interiors, detalls, etc.

3. Blogs

Els blogs són un dels fenòmens més importants i de més llarga durada que han sorgit de la web social. I malgrat que periòdicament se'ls ha pronosticat la seva mort, el cert és que gaudeixen d'una excel·lent salut i s'han convertit en importantíssimes fonts d'informació actual, periòdica i constant, tot i que la conversa i el diàleg que haurien d'acollir els comentaris dels blogs, s'han traslladat a les xarxes socials.

En aquestes línies farem referència a dos blogs que creiem que són de consulta obligada, i donarem també petites

5. Algunes xifres: a data de 21 de juny de 2011, té referenciades 30 biblioteques públiques d'arreu de l'Estat espanyol; la majoria són les denominades Bibliotecas Públicas del Estado.

pinzellades d'algun més. El primer d'ells és la secció de «Museos y bibliotecas» del blog ***Plataforma Arquitectura*** (*www.plataformaarquitectura.cl/category/museos-y-bibliotecas*). *Plataforma Arquitectura* és un blog col·laboratiu de Xile, que està en funcionament des del febrer de 2006, i sens dubte és un dels més importants del món escrits en castellà[6]. El gestiona l'empresa Plataforma Networks (*www.plataformanetworks.com*), i hi participen una bona colla d'arquitectes (*www.plataformaarquitectura.cl/plataforma*), la majoria d'origen xilè, i té com a editors en cap a David Assael i David Basulto, i la resta d'editors són Carlos Vial, Daniel Portilla, Javier Vergara Petrescu, Soledad Undurraga, Giuliano Pastorelli, Agustín Infante, Andrés Besomi i la barcelonina Ethel Baraona Pohl (Figura 5)

Disposa de la secció «Museos y bibliotecas», en què es descriuen biblioteques i museus d'arreu del món, però amb especial atenció a l'àmbit llatinoamericà, a més d'Espanya. L'estructura d'aquesta secció segueix la típica del blog, amb els articles ordenats de forma cronològica inversa. Cada article destaca per l'abundància de material gràfic, entre fotografies, plantes, alçats, seccions, etc., material molt important per a tot projecte arquitectònic i que dóna una visió més gràfica i visual de cada edifici. I tot complementat amb la descripció textual, detallada i precisa. D'altra banda, s'ofereixen moltes opcions socials per compartir i difuminar la informació. D'altra banda, la presència de *Plataforma Arquitectura* a les xarxes socials és força activa, ja que disposen de perfil a Twitter, Facebook (la pàgina té 94.691 fans), Flickr, Youtube i Vimeo. Disposa també de subscripció per correu electrònic per a rebre una *newsletter*. Hi ha, però, un detall negatiu, i és que la secció no disposa d'un RSS específic, sinó que només es pot sindicar el *feed* de tot el portal.

El segon blog del qual voldríem parlar és ***ArchDialy,*** i la seva secció de «Museums and Libraries» (*www.archdaily.com/category/museums-and-libraries*). Com en el cas de *Plataforma Arquitectura*, és un projecte de l'empresa Plataforma Networks, iniciat el març de 2008 i escrit en anglès[7]. És un blog col·laboratiu, liderat per David Basulto (director executiu), David Assael (director), Nico Saieh, Sebastian Jordana i Karen Cilento (com a editors associats), i Kelly Minner (com a editora). Té la mateixa estructura i els mateixos serveis de què disposa *Plataforma Arquitectura*, ja que es tracta pràcticament de pàgines web clòniques, tot i que hi podem trobar projectes diferents.

Finalment, també farem referència breument a un parell de blogs més. El primer, ***Un Monde de Bib...*** (*archibib.blogspot.com*), blog en francès impulsat des de Llemotges pel bibliotecari Adrien Defard. Es tracta d'un blog temàtic i un dels pocs que existeix especialitzat en arquitectura bibliotecària. Es va inaugurar l'octubre del 2008 i ha publicat tan sols 20 articles. De fet, es pot donar per pràcticament mort, ja que l'últim article és del 29 de setembre de 2010, i és per aquest motiu que s'ha inclòs entre els blogs destacats d'aquest apartat. El segon és ***bauen, biblioteques i arquitectura*** (*www.bauenblog.info*)[8], escrit principalment en català (tot i que també hi trobem continguts en castellà i anglès). Com en el cas anterior, és un dels pocs blogs especialitzats en biblioteques i arquitectura. Està impulsat per Daniel Gil, bibliotecari, i actualment compta amb una bona colla d'editors, entre els quals hi ha l'arquitecte Ignasi Bonet Peitx. També cal destacar que compta amb una secció d'articles d'opinió[9], en què s'escriu de forma argumentada sobre temes relacionats amb l'arquitectura bibliotecària: l'evolució dels espais, el futur dels edificis, les tendències de futur i prospectiva d'escenaris, la digitalització, etc. Aquest apartat representa un clar posicionament en la matèria (un posicionament personal de cada autor, no comú del blog), i es visualitza en una línia de pensament. Aquest és un fet que el diferencia clarament de la resta de fonts i que aporta un valor afegit que creiem que és molt important.

6. A data de 16 de juny de 2011, hi ha a tot el blog 5.916 articles i més de 57.000 comentaris. A la secció de «Museos y bibliotecas» hi ha 190 articles.
7. A data de 17 de juny de 2011, hi podem trobar 8.418 articles i quasi 180.000 comentaris. A la categoria de «Museus and Libraries» hi ha 415 entrades. D'altra banda, disposa d'una pàgina a Facebook amb 319.105 fans.
8. Es va inaugurar el desembre del 2004 ,i a data de 17 de juny de 2011, hi ha 1.483 articles, dels quals 342 són sobre biblioteques públiques, i 78 sobre biblioteques universitàries d'arreu del món, entre d'altres tipologies.
9. La secció compta amb 129 articles segons una consulta de 22 de juny de 2011.

Figura 6. IFLA – Library Buildings and Equipment Section

4. Institucions

La principal institució especialitzada en edificis i equipaments bibliotecaris és la **Library Buildings and Equipment Section de l'IFLA** (*www.ifla.org/en/library-buildings-and-equipment*). L'IFLA és la principal institució bibliotecària a nivell mundial. És va fundar l'any 1927 a Edimburg, i actualment té uns 1.600 membres procedents d'uns 150 països. Està encapçalada per Karen Latimer, i entre els seus membres hi trobem dos espanyols: l'arquitecte català Santi Romero, del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, i Joaquín Selgas Gutiérrez, de la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria del Ministeri de Cultura del Govern espanyol (Figura 6)

Aquesta Secció té com abast temàtic tot allò relacionat amb el disseny, la construcció, la planificació i el mobiliari de tota mena de biblioteques, a qualsevol lloc del món. I té com a objectius la recol·lecció de tota mena d'informació relacionada amb aquestes matèries i posar-la a l'abast per tal d'augmentar el coneixement entre els bibliotecaris; també busca potenciar els intercanvis i la comunicació entre arquitectes i bibliotecaris.

A la plana web de la Secció hi podem trobar un apartat d'esdeveniments (amb un RSS específic *www.ifla.org/en/rss/events/61*), un llistat de publicacions, projectes, conferències i seminaris, i el llistat complet dels seus membres. Sens dubte, es tracta d'una informació molt valuosa, procedent d'una de les màximes institucions bibliotecàries referents a nivell mundial, que disposa, a més, d'una secció dedicada a l'estudi i a l'anàlisi de l'arquitectura i als equipaments bibliotecaris.

La segona institució a què voldríem fer referència és el **LIBER Architecture Group (LAG:** *www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG*), el Comitè d'Experts sobre biblioteques i arquitectura de LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche en les seves sigles en francès; Association of European Research Libraries, en anglès: *www.libereurope.eu*), la principal institució a nivell europeu de biblioteques de recerca i especialitzades. Segons podem llegir a la «Missió del Comitè», busca enfortir l'intercanvi d'experiències entre bibliotecaris i arquitectes a tota Europa, al mateix temps que busca augmentar el coneixement i la visibilitat de nous projectes d'edificis, i les noves tendències. Per aconseguir aquests objectius, el LAG organitza de forma regular seminaris i conferències en què s'inclou la possibilitat de visitar nous edificis; a més, el Grup també recol·lecta i conserva informació sobre projectes de nous edificis i dóna sortida a tota aquesta informació mitjançant la seva presentació en congressos, seminaris o altres publicacions (*www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lagemm.htm*). Entre els seus membres hi trobem l'espanyola Araceli Sánchez-Piñol de Anta, de la Biblioteca Nacional de España.

Els seminaris del LAG van començar l'any 1971 a Lausana, i des de l'any 2000 es reuneixen de forma regular cada dos anys, de forma itinerant, en diferents ciutats del continent europeu. Per exemple, el 2010 es van reunir a Madrid (*www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lageps.htm*), i el 2012 el seminari tindrà lloc a Praga (*www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lagensb.htm*). A l'apartat de «Documentació» hi podem trobar els resums i uns PDF de mostra dels llibres editats en cada seminari; a més, també permet fer la compra en línia

Figura 7. Agenda d'inauguració del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

del llibre (*www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lagepub.htm*). Cal dir, però, que no hi ha cap opció de rebre automàticament novetats sobre el LAG, ja sigui per RSS o per alertes de correu electrònic.

5. Agendes d'inauguracions

Cada dia, a qualsevol part del món, s'inauguren infinitat de noves biblioteques. Cal estar-ne al dia per a saber-ne les noves tendències, on s'inaugura més, etc. En aquest apartat ens centrarem en l'àmbit geogràfic de Catalunya, i entre les agendes d'inauguracions voldríem parlar dels serveis que ofereixen les diputacions de Barcelona, Tarragona i Girona (la de Lleida és l'única de les quatre diputacions catalanes que no té serveis de suport a les biblioteques, i a la seva web no s'ha trobat cap apartat específic sobre la matèria). També esmentarem l'agenda d'inauguracions del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.

El **Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona** és la principal institució de suport bibliotecari de la província de Barcelona, ja que presta servei a una xarxa de 205 biblioteques públiques i 9 bibliobusos[10]. En cada una de les notícies que apareix a l'agenda d'inauguració de biblioteques (*www.diba.cat/biblioteques/agenda/recents.asp?tipologia=8*) hi podem trobar una petita descripció arquitectònica de l'obra, els principals serveis de la biblioteca i un bon grapat d'imatges. També hi ha notícies sobre trasllats, remodelacions o reformes d'edificis. No hi ha possibilitat de subscripció a aquesta informació (correu electrònic o RSS), però ja es rep de forma indirecta, ja que els subscriptors a la llista BibCat reben correus sobre les inauguracions (Figura 7)

Els serveis de suport bibliotecari de la **Diputació de Tarragona** estan gestionats des de dues *centrals*. A la web de la Central de Biblioteques de Tarragona (*biblio.altanet.org*), que dóna suport a les biblioteques públiques de les comarques del Tarragonès, el Baix Camp, el Priorat, la Conca de Barberà, l'Alt Camp i el Baix Penedès, hi podem trobar un apartat específic sobre biblioteques en construcció (*biblio.altanet.org/bconstruccio.html*), on hi ha un llistat amb imatges de les biblioteques que encara estan en construcció (per exemple, Valls i la Pere Anguera de Reus), en projecte executiu (la de Vila-seca) o les ja finalitzades. Per la seva banda, sobre la Central de Biblioteques de Terres de l'Ebre, que dóna suport a les biblioteques públiques de les comarques del Montsià, el Baix Ebre, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, no s'ha pogut trobar cap web pròpia[11], ni, per tant, cap servei d'agenda de noves inauguracions d'edificis.

La Diputació de Girona també disposa d'un servei de biblioteques públiques (*www.bibgirona.cat*), que dóna suport a totes les biblioteques de la província. Disposa d'un apartat de «Notícies» (*www.bibgirona.cat/noticies*), en què

10. Diputació de Barcelona, Xarxa de Biblioteques Municipals: Dades estadístiques globals 2011 [en línia] <http://www.diba.cat/biblioteques/documentspdf/estadistiques_globals2011_1semestre.pdf> [Consulta: 19 de juny de 2011].
11. Hi ha pàgina informativa a la web de la Generalitat (www10.gencat.cat/sac/AppJava/organisme_fitxa.jsp?codi=11199 [Consulta: 1 de juliol de 2011]), i també s'ha trobat un espai d'informació i serveis (www.biblioebre.com [Consulta: 1 de juliol de 2011]), que funciona com a repositori de recursos per al treball intern.

hi podem llegir les últimes novetats sobre el servei, entre elles les inauguracions de nous edificis. Val a dir, però, que es troben poques referències sobre noves inauguracions i que la majoria d'entrades són sobre activitats relacionades amb la lectura[12]. D'altra banda, hi ha la possibilitat de subscripció al seu canal RSS (*www.bibgirona.cat/noticies.rss*).

Acabarem aquesta secció fent referència a la web de les **Biblioteques Públiques de Catalunya** (*www20.gencat.cat/portal/site/Biblioteques*), de la Generalitat de Catalunya. A la pàgina d'inici ja hi trobem una agenda d'actualitat amb les activitats i les informacions més recents sobre totes les biblioteques catalanes, entre les quals hi trobem també informació sobre nous edificis i inauguracions. D'altra banda, hi podem trobar un apartat específic sobre les inauguracions (*ves.cat/aLsB*), en què hi podem veure diferents apartats: les inauguracions previstes, les inauguracions ja realitzades de l'any en curs i un històric de les inauguracions realitzades cada any, des del 2004. Pensem que aquestes dades tenen un gran valor estadístic, ja que permeten saber de forma detallada què s'ha inaugurat, quan s'ha inaugurat, a on i quina mena d'actuació s'ha portat a terme.

6. Revistes

Les revistes d'arquitectura són una de les principals fonts d'informació sobre nous edificis de biblioteques. Ofereixen informació actualitzada sobre nous projectes, tendències, nous usos i nous materials, al mateix temps que en el text hi podem trobar acurada informació sobre el projecte o la memòria, sempre il·lustrat amb fotografies, plànols, seccions o alçats. En aquest apartat, voldríem parlar en primer lloc de la revista ***Architectural Record,*** i en concret de la secció «Building Types Study», que conté un apartat dedicat a les biblioteques (*archrecord.construction.com/projects/building_types_study/TypeIndex.aspx?bts=LBS*). La revista *Architectural Record*, escrita en anglès, és una de les més importants revistes d'arquitectura del món i una referència d'obligada consulta tant pel que fa als seus textos com pel material gràfic que inclou; és, també, una de les més antigues, ja que va començar a publicar-se el 1891.

Es tracta d'una publicació de periodicitat mensual, on cada mes hi trobem el que podríem anomenar un *estudi de cas* sobre una determinada tipologia arquitectònica. I els estudis de casos de biblioteques són dels que hi apareixen de forma regular. L'últim estudi de cas dedicat a les biblioteques ha estat el del mes de març de 2011, en què s'hi han estudiat fins a 13 biblioteques d'arreu del món. Cada estudi de biblioteca està àmpliament documentat, amb una acurada descripció de l'edifici, i acompanyat amb abundant documentació gràfica. És una font d'informació imprescindible i regular per conèixer a fons una bona colla de biblioteques, tot i que s'hi pot apreciar una certa tendència a incloure biblioteques de l'àmbit anglosaxó (Estats Units, Canadà, Regne Unit, Irlanda, Austràlia, etc.).

D'altra banda, es poden trobar articles sobre edificis bibliotecaris a altres revistes d'arquitectura i de biblioteconomia i documentació, fins i tot en forma de monogràfics, però apareixen de forma irregular i sense una constància periòdica. Per exemple, a la revista ***Arquitectura Viva*** (*www.arquitecturaviva.com/Cms/Mags/IssueList.aspx?MagID=1*) hi ha dos números monogràfics. El número 63, de l'any 1998 (*www2.arquitecturaviva.com/Antiguos/ArquitecturaViva63.html*), amb el títol *Libro o bibliotecas*, i hi podem trobar, per exemple, projectes de les biblioteques públiques de Terrassa i Sallent, o de les biblioteques centrals universitàries de Vigo i Alacant. i el número 135, del 2010 (*www2.arquitecturaviva.com/Antiguos/ArquitecturaViva135.asp*), on es va publicar un ampli monogràfic sobre les biblioteques davant el repte digital, i on podíem trobar, també, articles d'opinió.

També en el número 15 de la revista ***AV Proyectos*** (*www2.arquitecturaviva.com/avProyectos/avProyectos_015.asp*) hi ha un monogràfic dedicat a les biblioteques, amb exemples de tot el món, com el de la biblioteca universitària de Friburg (Alemanya), la municipal de Blankenberge (Bèlgica), o la pública i parc de lectura de Torre Pacheco (Espanya).

Finalment, al número 25 de la revista ***BiD, textos universitaris de biblioteconomia i documentació*** (*www.ub.edu/bid/bid25.php*) hi ha una bona colla d'articles relacionats amb les biblioteques i l'arquitectura. D'entre tots els articles, hi destaquen els articles de Santi Romero, que fa un recorregut per totes les etapes que cal caminar per a la creació d'una nova biblioteca, i es posa especial èmfasi en els aspectes de la planificació i l'arquitectura (*www.ub.edu/bid/25/romero1.htm*); el de Brian Gambles, sobra la nova biblioteca pública de Birmingham (*www.ub.edu/bid/25/gam-*

12. En la consulta realitzada l'1 de juliol de 2011, només hi havia una única entrada sobre un nou edifici: el de la nova Biblioteca de Llagostera (*www.bibgirona.cat/noticies/10453*).

bles1.htm); la descripció que fa Ignasi Bonet de la biblioteca de Palafolls, de l'estudi d'arquitectura EMBT (*www.ub.edu/bid/25/bonet1.htm*), o la tribuna d'Óscar Guayabero, tot buscant construir ciutats amb maons i llibres (*www.ub.edu/bid/25/guayabero1.htm*).

7. Fotografies

Les fotografies i el material gràfic sempre han estat un material de primera magnitud en tot projecte arquitectònic i, per descomptat, també en els de les biblioteques. Les fotografies ajuden a entendre allò que s'ha representat en els plànols. A la xarxa podem trobar un gran nombre de recursos i fonts d'informació gràfica sobre edificis. En aquest apartat voldríem parlar-ne de dues d'elles, que contenen apartats específics sobre l'arquitectura de les biblioteques.

El primer d'ells és ***RIBApix.com*** (*ribapix.com*). Es tracta d'un projecte liderat pel RIBA (Royal Institute of British Architects: *www.architecture.com*), que té com a objectiu reunir en sol espai, posar en valor i difondre totes les col·leccions de fotografies i dibuixos que es troben a la British Architectural Library, la biblioteca del RIBA, fundada el 1834. Actualment les col·leccions fotogràfiques del RIBA (*ribapix.com/index.php?a=aboutus*) acullen un fons d'1,5 milions de fotografies (les més antigues ja són del 1850) i 750.000 dibuixos (els més antics són del segle XV). Sens dubte, amb aquestes xifres, estem davant d'una de les col·leccions més importants del món sobre arquitectura.

Com no podia ser d'altra manera, dins d'aquesta enorme base de dades també hi ha un lloc específic per a les biblioteques (*ribapix.com/index.php?a=indexes&s=gallery&key=IYToxOntpOjA7czo5OiJMaWJyYXJpZXMiO30=*)[13]. Un cop entrem a la fitxa de cada biblioteca (una fitxa força senzilla i només amb dades referencials), trobem informació sobre l'arquitecte, el nom complet de la biblioteca, els arquitectes, l'any, el país, la ciutat, matèries o l'estil, entre d'altres. Menció a banda mereix el tractament de les imatges. Cada fitxa conté només una imatge en baixa resolució, i amb ella es poden fer diferents accions: comprar-la al RIBA en alta definició (amb un servei d'impressió sota demanda), especificant per a quina finalitat es necessita (*ribapix.com/index.php?a=pricinginfo*); es pot marcar la imatge i afegir-la a «La meva selecció» per a posteriorment fer-hi accions conjuntes; veure la imatge més gran o descarregar-la a l'ordinador.

RIBApix té diferents opcions d'accedir a la informació que conté: mitjançant la simple navegació per tot el lloc web, amb la cerca avançada o bé amb la cerca per matèries. Inclou, a més, una completa ajuda a la cerca.

Finalment, cal comentar que *RIBApix* s'ha desenvolupat amb el programari *iBase* (*www.ibase.com*), especialitzat en la gestió de col·leccions digitals.

El segon recurs del qual voldríem parlar és ***Wikimedia Commons*** (*commons.wikimedia.org/wiki/Portada*), una enorme[14] mediateca d'abast mundial, d'arxius multimèda lliures, amb una filosofia col·laborativa, on tothom hi pot aportar material. ***Wikimedia Commons*** compta amb una pàgina específica que recull tots els arxius sobre edificis i arquitectura de biblioteques. A la pàgina «*Library*» (*commons.wikimedia.org/wiki/Library*) hi podem trobar una gran quantitat de fotografies i dibuixos de biblioteques d'arreu del món, organitzades per grans àrees geogràfiques. D'altra banda, també hi ha la categoria «Libraries» (*commons.wikimedia.org/wiki/Category:Libraries*), amb més opcions i amb informació més estructurada. Per exemple, podem navegar per subcategories: biblioteques per tipologia, per país, per ciutat, etc. També cal destacar que hi ha una categoria en què les biblioteques poden penjar fotografies (no necessàriament sobre arquitectura) provinents del seu fons (*commons.wikimedia.org/wiki/Category:Images_from_libraries*), que posen a l'abast de tothom de forma absolutament lliure[15]. De l'Estat espanyol només hi trobem un exemple: els 5 fitxers procedents de la Biblioteca Virtual de Andalucía (*commons.wikimedia.org/wiki/Category:Images_from_Biblioteca_Virtual_de_Andalucía*)[16].

13. A data de 22 de juny de 2011, hi ha censades 1.153 imatges de biblioteques (que no biblioteques, ja que cada fitxa és una imatge, i hi ha imatges que corresponen a més d'una biblioteca).
14. S'hi poden trobar més de 10,3 milions d'arxius [Consulta: 22 de juny de 2011].
15. Entre el conjunt (hi ha només 23 biblioteques de tot el món que han inclòs part dels seus fons), destaquen els 79.769 fitxers penjats per la Biblioteca Pública de Nova York, els 21.509 provinents dels fons de la Biblioteca del Congrés, o els 15.617 de la Biblioteca de l'Estat de Queensland (Austràlia) [Consulta: 22 de juny de 2011].
16. Creiem que la inserció de fons digitalitzats (i per tant la creació de col·leccions digitals) a la plataforma que ofereix *Wikimedia Commons* és una excel·lent oportunitat per a les biblioteques, que convindria explotar. Es tracta d'un lloc web amb moltíssima visibilitat, amb moltes potencialitats i que ofereix molts recursos a les biblioteques. Aquest fet, però, no exclou que les biblioteques desenvolupin els seus propis projectes de biblioteques i col·leccions digitals. Només pensem i volem remarcar l'alternativa que suposa *Wikimedia Commons*.

8. Altres fonts d'informació

Per finalitzar l'article voldríem presentar un petit llistat d'altres recursos on també s'hi pot trobar informació sobre biblioteques i arquitectura, però de forma més dispersa i menys sistemàtica:

- *@bsysnet.com* (*www.absysnet.com/recursos/recservicios.html#Mobiliario*) té un apartat específic sobre mobiliari, on hi podem trobar una àmplia selecció de proveïdors i empreses de mobiliari de biblioteques.
- *A Daily Dose of Architecture* (*archidose.blogspot.com*), un blog editat des de Nova York per l'arquitecte John Hill.
- *Arquitectura, entre d'altres solucions* (*jaumepratarquitecte.blogspot.com*), blog de l'arquitecte barceloní Jaume Prat. Hi podem trobar una etiqueta sobre la futura BPE de Barcelona (*jaumepratarquitecte.blogspot.com/search/label/Biblioteca%20Provincial%20de%20Barcelona*), on analitza els projectes finalistes del concurs resolt aquest mateix any[17].
- *Noticias Arquitectura* (*www.noticiasarquitectura.info*), des d'Argentina, editat per l'arquitecte Alejandro Arcuri.
- *Scalae.net*[18] (*www.scalae.net*), revista especialitzada en arquitectura, des de Barcelona, editada per Fèlix Arranz.
- *Twitter* (*www.twitter.com*), una de les principals xarxes socials del món, amb més èxit i creixement. L'arquitectura i les biblioteques també hi són presents; per exemple les cerques amb els *hashtags* #biblioteca i #arquitectura.

9. Conclusió

Després de fer un repàs a aquestes 21 fonts i recursos d'informació estudiats sobre biblioteques i arquitectura, podem extreure'n una sèrie de característiques que es desprenen de l'anàlisi de les mateixes.

Pel que fa l'apartat de portals, de les cinc fonts incloses, tres provenen de l'àmbit de la biblioteconomia i la documentació (BiD), i les altres dues, del món de l'arquitectura; val a dir, però, que els dos portals procedents de la BiD, *Library buildings i Designing Libraries i Arquitectura y bibliotecas*, tenen al seu darrere grans institucions d'aquest àmbit que donen suport; mentre que els altres dos portals, *E-Architect* i *Great Buildings* estan impulsats des de l'àmbit de l'arquitectura, i a més (i més important), liderats a títol individual per arquitectes; i aquesta és una gran diferencia, la del recolzament institucional.

Quant als blogs, també hi podem trobar algunes diferències. Dels 4 blogs estudiats, els dos procedents de l'àmbit de l'arquitectura, *Plataforma Arquitectura* i *ArchDaily*, presenten les biblioteques com a seccions del propi blog, de temàtica més àmplia; i a més, ho fan presentant-les juntament amb els museus, fet que en difumina encara més la seva visibilitat, fins i tot dins la pròpia secció. D'altra banda, els altres dos blogs estudiats, *Un Monde de Bib...* i *bauen, biblioteques i arquitectura*, procedeixen del món de la BiD, i a més, estan centrats únicament en l'arquitectura bibliotecària. És a dir, els dos blogs de l'àmbit BiD centren més la temàtica i els podríem anomenar blogs especialitzats, mentre que els dos altres blogs procedents de l'arquitectura, inclouen les biblioteques com una secció més dins de continguts més amplis i generals.

En tercer lloc, entre les pàgines d'institucions especialitzades hi ha més homogeneïtat, ja que ambdues institucions, la *Secció d'Edificis i Equipaments de l'IFLA* i el *LIBER Architecture Group*, provenen de l'àmbit de la BiD, i a més, ho fan avalades i recolzades per les seves institucions mares, que són referents mundial i europeu, respectivament.

17. Bonet Peitx, Ignasi. "Biblioteca Central de Barcelona al blog de Jaume Prat" [en línia]. En: *bauen, biblioteques i arquitectura* <http://www.bauenblog.info/2011/06/08/biblioteca-central-de-barcelona-al-blog-de-jaume-prat/> [Consulta: 8 de juny de 2011).

18. Hi ha una etiqueta <Biblioteca> (*scalae.net/tag/biblioteca*), on hi podem consultar notícies i esdeveniments sobre biblioteques.

El mateix passa amb les quatre agendes d'inauguracions estudiades, que provenen dels serveis de suport del bibliotecari de les diputacions de Barcelona, Girona i Tarragona; i també del *Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya*. A Catalunya, aquestes administracions donen suport als serveis bibliotecaris públics dels seus respectius territoris, i a més, s'encarreguen d'impulsar la construcció de nous equipaments.

Pel que fa a les revistes, de les quatre estudiades, tres són del món de l'arquitectura, *Architectural Record, AV Proyectos* i *Arquitectura Viva*; i les tres, de forma més o menys regular, presenten monogràfics i seccions temàtiques dedicats en exclusiva a les biblioteques. Per contra, només *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació* procedeix de l'àmbit BiD, i a més, no presenta cap número monogràfic.

Finalment, i pel que fa a les bases de dades de fotografies, només una font de les estudiades procedeix de l'àmbit de l'arquitectura, *RIBApix*, mentre que no hi ha cap iniciativa impulsada des de la BiD. No obstant, és en aquest apartat on trobem una font que podríem anomenar singular, com és el cas de la *Wikimedia Commons*, una font generalista i transversal que es pot convertir en un recurs del tot pertinent.

I és a partir de l'anàlisi d'aquestes fonts que voldríem fer una reflexió final, tot apuntant una hipòtesi que caldrà contrastar (però que potser és matèria per a un altre article): ras i curt, l'arquitectura bibliotecària és segurament un dels gran assumptes oblidats de la professió. La cerca, per exemple, en metacercadors de revistes BiD ens dóna pistes de com això pot ser així[19]. Per contra, els arquitectes semblen tenir una especial sensibilitat pels edificis bibliotecaris, tipologia que ha aconseguit un gran respecte en la professió fruit d'una llarga tradició constructora. Si cerquem en catàlegs de biblioteques d'arquitectura veurem reflectida una major presència d'articles sobre edificis bibliotecaris en revistes d'arquitectura[20]. Sembla, doncs, que els bibliotecaris no hem tingut tanta cura dels nostres edificis com sí ho han fet els arquitectes. Els bibliotecaris no hem publicat de forma sistemàtica articles en revistes especialitzades, mentre que els arquitectes sí que ho han fet, sens dubte com a finestra de difusió de les seves obres. I aquesta falta d'atenció s'ha traduït en un buit de publicacions, revistes i altres recursos d'informació especialitzats en la matèria procedents de l'àmbit de la BiD a Espanya. Ara, però, sembla que aquesta tendència s'ha començat a invertir, i des de fa poc comencen a aparèixer iniciatives que intenten pal·liar aquest dèficit; iniciatives encara tímides, dèbils i difuses, però que donen grans dosis d'optimisme. No obstant això, creiem que encara hi ha molt de camí a fer i que aquesta temàtica té molt de recorregut. En els últims anys hem viscut una gran explosió de nous edificis bibliotecaris arreu del món, i sembla que hi ha prou senyals per pensar que, malgrat la crisi econòmica, aquesta tendència continuarà. I a més, la revolució digital, les transformacions en la concepció i la percepció de l'edifici[21] i els avenços cap a una biblioteca física sense llibres[22], donen a l'edifici bibliotecari un nou sentit que convé explotar, investigar i posar per escrit. En aquest sentit, creiem que les entitats i associacions del nostre sector a Espanya han de liderar aquest nou canvi de paradigma en l'edifici bibliotecari que actualment estem vivint. Ens cal un lideratge fort i institucional, que posi en valor tota la investigació que ja s'ha fet de forma dispersa i que canalitzi tota la recerca futura que cal fer. Per tant, i com que som agosarats, voldríem fer una proposta: creiem que una bona forma de donar a aquests camps una visibilitat en l'àmbit de la biblioteconomia i la documentació que ara no tenen és que les principals revistes del sector a l'Estat espanyol (*Item, BiD, El profesional de la información* o *Mi biblioteca,* entre d'altres) incorporin a les seves pàgines una secció fixa sobre arquitectura. És una oportunitat que ja no podem deixar escapar.

19. Realitzem cerques, el 5 de juliol de 2011, a *Temaria* (*www.temaria.net*), un metacercador de revistes digitals sobre biblioteconomia i documentació, que indexa revistes BiD d'Espanya. La cerca arquitectura en el camp de matèria dóna només 11 resultats, i la majoria són del número de la revista BiD del qual ja hem parlat en aquest article. Sens dubte, uns resultats pobres, si tenim en compte que hi ha 2.860 articles, procedents de 13 revistes diferents.
20. Fem una cerca avançada (amb data de 5 de juliol de 2011) al Catàleg de la Biblioteca del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (*www.coac.net/home/frames/subframes/homebibliotecanou.htm*), amb els següents criteris: *biblioteca* en el títol, *arquitectura* en la matèria i *article* en el tipus. Els resultats ens donen 19 registres apareguts en revistes espanyoles. Pot no semblar una diferència massa gran amb els 11 resultats de la nota anterior, però cal remarcar que les revistes buidades a la Biblioteca del COAC són majoritàriament espanyoles, i així s'explica l'escassetat de resultats. Per contra, executant la mateixa cerca, el mateix dia, al catàleg de la biblioteca del RIBA (*riba.sirsidynix.net.uk/uhtbin/webcat*), ens apareixen 2.000 resultats. La diferència és, doncs, significativa.
21. Juan José Prieto Gutiérrez. "El espacio bibliotecario, de custodia a consulta". En: *Revista Interamericana de Bibliotecología*, v. 31, n. 2 (2009), p. 143-159.
22. Hi ha al blog *bauen, biblioteques i arquitectura* una sèrie d'articles amb aquesta temàtica, on s'exposa un escenari de futur en què els llibres desapareixeran de les biblioteques. Font: (*www.bauenblog.info/la-biblioteca-sense-llibres*) [Consulta: 21 de juny de 2011].

10. Bibliografia

Ávila Macías, María Ángeles. "Fuentes documentales para el análisis de la arquitectura popular: la fotografía y el dibujo". En: *Norba – arte*, n. 17 (1997), p. 271-287. Text complet disponible a Dialnet: <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1703972> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Barcelona. Diputació. "Xarxa de Biblioteques Municipals: Dades estadístiques globals 2011" [en línia] <http://www.diba.cat/biblioteques/documentspdf/estadistiques_globals2011_1semestre.pdf> [Consulta: 19 de juny de 2011]

Bonet Peitx, Ignasi (2011). "Biblioteca Central de Barcelona al blog de Jaume Prat" [en línia]. En: *bauen, biblioteques i arquitectura*. <http://www.bauenblog.info/2011/06/08/biblioteca-central-de-barcelona-al-blog-de-jaume-prat/> (8 de juny de 2011)

Bonet Peitx, Ignasi (2010). "Biblioteca Enric Miralles de Palafolls: uns llibres i un somni" [en línia]. En: *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, n. 25 (desembre 2010). <http://www.ub.edu/bid/25/bonet1.htm> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Gambles, Brian (2010). "Espais nous per a usos nous" [en línia]. En: *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, n. 25 (desembre 2010). <http://www.ub.edu/bid/25/gambles1.htm> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Guayabero, Òscar (2010). "Construint ciutat amb maons i llibres" [en línia]. En: *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, n. 25 (desembre 2010). <http://www.ub.edu/bid/25/guayabero1.htm> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Herrera Morillas, José Luís; Pérez Pulido, Margarita. "El edificio: espacio y equipamientos". En: *Introducción a la Biblioteconomía: manual del alumno universitario*. Badajoz: Abecedario, 2006.

Lazo López, María Dolores. "Fuentes documentales municipales para el estudio de la arquitectura en Huelva". En: *Aestuaria: revista de investigación*, n. 6 (1999), p. 219-226

Miranda, Antonio. "Arquitetura de bibliotecas: experiência brasileira". En: X SNBU, Seminário Nacional de Bibliotecas Universitárias, Fortaleza (Brasil) 27-29 Octubre 1998. Text complert disponible a *E-Lis*: <http://eprints.rclis.org/handle/10760/5552> [Consulta: 6 de juny de 2011]

Ortega Vaquero, Isabel. "Webs de arquitectura: una aproximación y valoración de recursos de información electrónicos nacionales". En: *PH: Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*, año 6, n. 22 (1998), p. 123-134

Prieto Gutiérrez, Juan José. "El espacio bibliotecario, de custodia a consulta". En: *Revista Interamericana de Bibliotecología*, v. 31, n. 2 (2009), p. 143-159. Text complert disponible a E-Lis: <http://eprints.rclis.org/handle/10760/12887> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Rodríguez Parada, Concepció. "Reseña de: Romero, Santi. La arquitectura de la biblioteca: recomendaciones para un proyecto integral. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2001. 352 p. (Papers Sert; 5). En: *Anales de Documentación*, n. 6 (2003), p. 299-302. Text complert disponible a *E-Lis*: <http://eprints.rclis.org/handle/10760/12023> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Romero, Santi (2010). "Arquitectura i biblioteca: junts des de l'inici" [en línia]. En: *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 25 (desembre 2010). <http://www.ub.edu/bid/25/romero1.htm> [Consulta: 6 de juliol de 2011]

Romero, Santi (2004). L'arquitectura de la biblioteca: recomanacions per a un projecte integral. 2a ed. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2004. 366 p. (Papers Sert, 5). ISBN 84-96185-23-0

Soler i Fabregat, Ramon (2004). "Selecció de fonts en línia sobre història de l'art i arquitectura" [en línia]. En: BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm. 13 (desembre 2004) <http://www.ub.edu/bid/13soler.htm> [Consulta: 6 de juliol de 2011]